

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT DHE SPORTIT

AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

PROGRAM ORIENTUES IMATURËS SHTETËRORE

PËR ARSIMIN E ORIENTUAR

(ARTISTIK)

DEGA: MUZIKË

LËNDA:

“HISTORI MUZIKE”

(PROVIM ME ZGJEDHJE)

VITI SHKOLLOR 2022 - 2023

KOORDINATORE: MAJLINDA HALA

PËRMBAJTJA

PËRMBAJTJA.....	2
HYRJE	3
PËRMBAJTJA E PROGRAMIT.....	5
STRUKTURA E TESTIT.....	6
TABELA E REZULTATEVE TË TË NXËNIT PËR SECILËN TEMATIKË.....	11

HYRJE

Programi orientues për lëndën me zgjedhje histori muzike përfshin njohuritë, konceptet dhe aftësitë më të rëndësishme të historisë së muzikës për shkollën e mesme me drejtim të orientuar artistik.

Programi orientues për provimin me zgjedhje histori muzike, në Maturën Shtetërore për vitin shkollor 2022-2023, përbën një dokument të vlefshëm për shkollat e mesme me drejtim të orientuar artistik, dega “Muzikë”, për nxënësit e interesuar dhe për specialistët e përfshirë në procesin e vlerësimit për provimin e Maturës Shtetërore.

Programi:

- Gjeneron informacionin e nevojshëm për mësuesit që japin lëndën histori muzikën ë shkollat e mesme me drejtim të orientuar artistik, dega “Muzikë”, që do të përgatisin maturanët për provimin histori muzike, si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore.
- Orienton nxënësit për materialet kyçe mësimore, *njohuritë, konceptet dhe aftësitë kryesore*, që ata duhet të zotërojnë për të përballuar me sukses provimin histori muzike, si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore.
- Përbën, gjithashtu, një *dokument zyrtar* që duhet zbatuar me korrektësi nga specialistët e përfshirë në hartimin e bankës së pyetjeve dhe tezës së provimit histori muzike, si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore.

Programi orientues “Histori muzike” synon vlerësimin e njohurive, aftësive dhe qëndrimeve të nxënësve në këtë lëndë dhe është strukturuar në bazë të disa rubrikave që ndjekin dhe sqarojnë njëra-tjetrën.

Ky program duhet shqyrtuar me kujdes dhe korrektësi nga secili prej grupeve të interesuara, sidomos kujdes duhet bërë nga specialistët e përfshirë në hartimin e bankës së pyetjeve dhe tezës së provimit histori muzike si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore, **të cilët nuk duhet të përfshijnë për vlerësim çështje mësimore që nuk janë parashikuar në këtë program.** Vëmendje duhet të tregojnë këta specialistë edhe në lidhje me sigurimin e balancës midis përqindjes që zë secila temë studimi në këtë program me përqindjet që zënë këto tema në testin e provimit. Përgatitja e nxënësve për provimin histori muzike duhet bërë në mënyrë të vazhdueshme, duke përdorur një larmi metodash dhe mjetesh. Nxënësit të sigurojnë cilësinë e nxënies së çështjeve mësimore, koncepteve të historisë së artit dhe aftësive të përcaktuara në

program. Për të arritur këtë, herë-herë ata duhet t'u rikthehen dhe çështjeve të ndryshme, të cilat nuk janë parashikuar në program, por që përmbajnë informacion bazë për të përvetësuar materialin e zgjedhur për provim.

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi orientues i lëndës me zgjedhje histori muzike, për provimin e Maturës Shtetërore, bazohet në parimin se të zotërosh njohuri artistike do të thotë të jesh në gjendje t'i zbatosh ato:

- në tematika të ndryshme të vetë lëndës histori muzike;
- në situata të jetës së përditshme.

Programi orientues për përgatitjen e provimit me zgjedhje të lëndës histori muzike, është mbështetur në programet e lëndës histori muzike, klasat 10-12-të;

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi përmban *strukturën e testit*, tematikat si dhe peshën e tyre.

Programi përmban rubrikën *e njohurive dhe rezultateve të të nxënit* ku përcaktohen njohuritë, konceptet dhe aftësitë kryesore për çdo tematikë të lëndës histori muzike.

STRUKTURA E TESTIT

Një nga aspektet më të rëndësishme në lëndën histori muzike është zhvillimi i njohurive artistike në njohjen, gjykimin dhe vlerësimin e muzikës në përgjithësi, ndikimin e saj në jetën kulturore, shkencore, politike, artistike të vendeve ku është krijuar dhe vlerësimin e veprave të përfaqësuesve të ndryshëm duke evidentuar dhe analizuar karakteristikat dhe risitë e çdo muzikanti.

Për secilën tematikë është **paraqitur pesha që zë secila prej tyre kundrejt orëve totale** të lëndës histori muzike përgjatë viteve të shkollimit në zhvillimin e njohurive dhe rezultateve të të nxënit që duhet të demonstrojë nxënësi në përmbushjen e njohurive artistike. Tematikat dhe renditja e tyre nuk nënkuptojnë që përmbajtja e testit duhet të zhvillohet në këtë renditje.

Në përgatitjen për përmbushjen e këtij programi orientues do të përdoren programet e lëndës muzikë apo dhe tekstet me të cilat këto shkolla zhvillojnë studimin e kësaj lënde.

Nr.	Tematika	Pesha	Përmbajtja sipas tematikave
1.	Kultura muzikore në Rilindje	8%	<ul style="list-style-type: none">• Kultura muzikore në Rilindje<ul style="list-style-type: none">- Muzika instrumentale në shekullin XVI-XVII- Muzika për organo- Muzika për klavicembal- Muzika për violinë- Muzika për ansambël instrumental- Lindja e operes• Kompozitorë:<ul style="list-style-type: none">- K. Monteverdi- Xh. Palestrina

2.	Kultura muzikore në Barok	10%	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Barok - paraklasike - Stili polifonik – vepra vokale, instrumentale dhe orkestrale. - Reforma e Glukut • Kompozitorë: - A. Vivaldi - A. Koreli - J.S. Bah, - Zh. F. Hendel, -K.V. Gluk.
3.	Kultura muzikore në Klasicizëm	25 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Klasicizëm - Klasicizmi vjenez - Lindja e sonatës dhe simfonisë klasike - Risitë në opera - Risitë në muzikën instrumentale dhe simfonike - Sonata - Simfonia - Uvertura • Kompozitorë: - F. J. Hajden, - A. Moxart, - L. V. Bethoven.

4.	Kultura muzikore në Romantizëm	37 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Romantizëm <ul style="list-style-type: none"> - Veçoritë e stilit muzikor romantik - Stili i muzikës romantike nga stilet para klasike dhe klasike - Krijimi i shkollave kombëtare, shek. XIX - Grupi i të pestëve, - Llojet dhe gjinitë e muzikës romantike: <ul style="list-style-type: none"> - <i>instrumentale,</i> - <i>vokale,</i> - <i>muzika e dhomës,</i> - <i>simfonike,</i> - <i>vokalo - simfonike dhe</i> - <i>muzika me program.</i> • Kompozitorë sipas periudhave të marra në studim: <ul style="list-style-type: none"> - K.M.Veber - F.Shubert - F.Shopen - F.Mendelson - V.Belini, XH.Rosini, Donixeti - N.Paganini <p>H.Berlioz, F. List, J.Brams, Xh.Verdi, Sh. Guno, Zh.Bize, R.Vagner, E Grig, B. Smetana, A. Dvorzhak, M.Glinka, Musorgski, Borodin, Korsakov, P.Çajkovski.</p>
5.	Kultura muzikore në shek. XX	10 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në shek. XX <ul style="list-style-type: none"> - Krijimin modern, me thyerje të formave tradicionale dhe rregullave të kompozimit, me muzikën atonale,

			<p>- Stile të reja muzikore: verizëm, impresionizëm, ekspresionizëm, neoklasicizëm),</p> <p>• Kompozitorë:</p> <p>Xh. Puçini, J. Sibelius, B. Bartok</p> <p>Igor Stravinski, K. Debysi.</p>
6.	Kultura muzikore shqiptare	10 %	<p>Kultura muzikore shqiptare</p> <p>Kënga dhe romanca shqiptare</p> <p>Gjinitë e mëdha të muzikës vokale shqiptare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opera e parë shqiptare “Mrika”; - “Lulja e Kujtimit”; - “Skënderbeu” . <p>Muzika e baletëve shqiptare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - baleti i parë shqiptar - “Halili dhe Hajria”; - baleti “Delina”; - baleti “Cuca e maleve”. <p>Muzika instrumentale shqiptare - zhvillimi dhe karakteristikat e përgjithshme të saj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Miniatura. - Balada. - Sonata. - Muzika e dhomës. - Koncertet instrumentale. <p>Muzika simfonike shqiptare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rapsoditë.

			<ul style="list-style-type: none"> - Uvertura. - Suita. - Vallja simfonike. - Poemi simfonik . - Simfonitë shqiptare. <p>Kompozitorë:</p> <p>Çesk Zadeja, T. Harapi, Aleksander Peçi, Tish Daija, Prenk Jakova, Pjetër Gaci, Feim Ibrahim, Nikolla Zoraqi, Shpëtim Kushta, Thoma Gaqi, Kristo Kono, etj.</p>
--	--	--	--

TABELA E REZULTATEVE TË TË NXËNIT PËR SECILËN TEMATIKË

Për secilën tematikë, më poshtë paraqiten njohuritë dhe rezultatet e të nxënit që duhet të demonstrojë nxënësi për të përmbushur kompetencat artistike nëpërmjet lëndës historii muzike. Megjithëse njohuritë përcaktohen për secilën tematikë ato trajtohen të integruara dhe të lidhura me njëra - tjetrën.

TEMATIKA: Kultura muzikore në Rilindje

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Rilindje	Nxënësit: <ul style="list-style-type: none">- njihen me zhvillimin e muzikës në periudhën e Rilindjes;- shpjegojnë zhvillimin e polifonisë dhe të formave të reja muzikore instrumentale;- përshkruajnë veçoritë e gjinive kryesore të muzikës vokale: madrigali, oratorio, psalmet etj.;- studiojnë muzikën e shkollave polifonike dhe përfaqësuesit e tyre;- përcaktojnë instrumentet muzikore më të përdorura gjatë periudhës së Rilindjes;- njohin përfaqësuesit dhe analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve të Rilindjes.

TEMATIKA: Kultura muzikore në Barok

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Barok	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none">- rendisin disa tipare shoqërore -historike të kësaj periudhe;- njihen me lindjen e operës së shek. XVII;- përshkruajnë zhvillimin e operës në Europë gjatë shek. XVII;- njihen me zhvillimin e muzikës barok dhe muzikës instrumentale;- shpjegojnë elementet muzikore të stilit barok në instrumentet me tastierë dhe instrumentet me harqe;- përshkruajnë lindjen e muzikës për ansambël instrumental dhe për violinë solo;- klasifikojnë në vepra dhe autorë llojet e stilit barok (monodi, homofoni, polifoni);- përcaktojnë disa nga gjinitë kryesore muzikore të kësaj periudhe;- njohin përfaqësuesit kryesorë dhe analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve të periudhës baroke.

TEMATIKA: Kultura muzikore në Klasicizëm

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Klasicizëm	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none">- rendisin disa tipare shoqërore -historike të kësaj periudhe;- njohin disa nga rregullat e stilit muzikor klasik;- dallojnë stilin e muzikës klasike nga stilet e tjera muzikore;- përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës klasike;- njohin zhvillimin e mëtejshëm të muzikës instrumentale, simfonike dhe vokale;- njohin përfaqësuesit dhe analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve klasikë.

TEMATIKA: Kultura muzikore në Romantizëm

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Romantizëm	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none">- dallojnë disa nga tiparet shoqërore -historike të kësaj periudhe;- njohin zhvillimin e mëtejshëm të muzikës instrumentale, simfonike, vokale dhe të muzikës me program;- njohin disa nga rregullat e stilit muzikor romantik;- dallojnë stilin e muzikës romantike nga stilet para klasike dhe klasike;- përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës romantike, si: <i>instrumentale, vokale, muzika e dhomës, simfonike, vokalo - simfonike dhe muzikës simfonike me program</i>;- njohin përfaqësuesit dhe analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve romantikë.

TEMATIKA: Kultura muzikore në shek. XX

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në shek. XX	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none">- dallojnë tiparet shoqërore - historike të kësaj periudhe;- njohin zhvillimin e mëtejshëm të muzikës instrumentale, vokale, simfonike dhe të muzikës me program;- përcaktojnë stilet muzikore të periudhës;- dallojnë elementet teknike, si: <i>harmonia, meloritmika, orkestracioni</i>;- njohin llojet muzikore të shek. XIX - XX dhe bashkëveprimin midis tyre;- përshkruajnë zhvillimin teknologjik në muzikë;- njohin përfaqësuesit dhe veprat kryesore muzikore të kompozitorëve të shek. XX.

TEMATIKA: Kultura muzikore shqiptare

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore shqiptare	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none">- përcaktojnë periudhat e zhvillimit të muzikës shqiptare;- dallojnë tiparet kombëtare të muzikës shqiptare;- njohin zhvillimin e muzikës <i>instrumentale, simfonike, vokale dhe simfonike</i>;- njohin disa nga rregullat muzikore të stilit muzikor shqiptar;- përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës shqiptare: <i>vokalo -instrumentale, muzikës së dhomës, simfonike, vokale simfonike dhe muzikës simfonike: rapsodia, vallja simfonike, uvertura etj.</i>;- njohin veprat kryesore muzikore të kompozitorëve shqiptarë.